

**Відповіді на запитання щодо здійснення страховими посередниками діяльності з реалізації страхових продуктів,
зазначені в листі Національної асоціації страховиків України вих. № 2-359 від 12.05.2025**

Таблиця

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
1	Загальні питання	Правові засади здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів визначено в Законі України “Про страхування” (далі – Закон), зокрема в розділі XII “Реалізація страхових та перестрахових продуктів” Закону, що введений в дію з 01.01.2025, та в Положенні про авторизацію страхових посередників та умови здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, затвердженому постановою Правління Національного банку України від 03.01.2025 № 2 (далі – Положення), прийнятому для реалізації вимог розділу XII Закону. Постановою Правління Національного банку України від 03.01.2025 № 2 “Про затвердження Положення про авторизацію страхових посередників та умови здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів” (далі – Постанова) визначено особливості здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів страховими посередниками в перехідний період з 01.01.2025 та до дати їх реєстрації у Реєстрі страхових посередників (далі – РСП) (не пізніше 31.03.2025). Оскільки до 01.01.2025 для здійснення діяльності окремими категоріями страхових посередників (страховими агентами, додатковими страховими агентами, субагентами) не вимагалась авторизація, то страхові посередники, які станом на 01.01.2025 фактично здійснювали діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, або особи, що мають намір здійснювати таку діяльність з 01.01.2025, для визначення ознак діяльності, що потребує авторизації в РСП, мають керуватись таким. Під час здійснення діяльності, яка підпадає під винятки, визначені в пункті 3 частини другої статті 2 Закону, особа не є страховим

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		посередником у розумінні Закону (далі – Суб’єкт), на таку особу не поширюються вимоги Закону і Положення та така особа не має зобов’язання авторизуватись у РСП (пункт 10 глави 2 розділу I Положення). Такі особи можуть здійснювати діяльність з реалізації страхових продуктів страховика на підставі укладеного між Суб’єктом та страховиком договору, оскільки здійснення зазначеної діяльності вимагає наявності відповідних повноважень на представництво [частина третя статті 237 глави 17 розділу IV Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ)]. Так, страховик може уповноважити Суб’єкта на здійснення діяльності з реалізації страхових продуктів такого страховика, зокрема в договорі доручення. Законодавством України не заборонена виплата Суб’єкту винагороди за реалізацію страхових продуктів страховика, якщо це передбачено договором зі страховиком. Звертаємо увагу, що в разі здійснення Суб’єктом діяльності з реалізації страхових продуктів страховик забезпечує, щоб до укладення договору страхування були дотримані вимоги щодо надання клієнту, зокрема переддоговірної інформації (абзаци сьомий – десятий пункту 3 частини другої статті 2 Закону). Під час здійснення діяльності, яка підпадає під ознаки, визначені в частині четвертій статті 67 Закону, особа не є страховим посередником у розумінні Закону, на таку особу не поширюються вимоги Закону і Положення, і така особа не має зобов’язання авторизуватись у РСП (пункт 11 глави 2 розділу I Положення). Під час здійснення діяльності страховиком з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів інших страховиків за класами страхування (ризиками в межах відповідного класу), на які такий страховик має ліцензію, на страховика поширюються вимоги Закону і Положення, але він не має зобов’язання авторизуватись у РСП (частина третя статті 16 Закону), в інших випадках така діяльність страховиків потребує авторизації. Під час здійснення особою діяльності за напрямками, передбаченими частинами першою та другою статті 71 Закону (один, декілька або всі

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		напрями діяльності), на таку особу поширюються вимоги Закону і Положення, така особа є страховим посередником та зобов'язана авторизуватись у РСП. У пункті 7 розділу XV Закону передбачено, що після введення в дію розділу XII “Реалізація страхових та перестрахових продуктів” Закону особи, які мають намір здійснювати реалізацію страхових та перестрахових продуктів, за умови відповідності вимогам, встановленим Законом, зобов'язані протягом <u>трьох місяців</u> зареєструватися в РСП у порядку, визначеному Законом та нормативно-правовими актами Національного банку України (далі – Національний банк). Отже, Законом було встановлено перехідний період до 31.03.2025 для приведення діяльності страховиків та страхових посередників у відповідність до Закону і Положення. З 01.04.2025 здійснювати діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів мають право страхові посередники, які зареєстровані в РСП. Незареєстровані в РСП особи не мають права здійснювати діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів. Водночас згідно з пунктом 38 Постанови Національний банк не складає документа, в якому зафіксовано порушення, та не застосовує до страховика, страхового та/або перестрахового брокера заходів впливу за порушення вимог пункту 6 та пункту 21 Постанови щодо строків реєстрації в РСП у разі настання технічного збою або інших невідворотних обставин, пов'язаних з функціонуванням РСП, які об'єктивно унеможливили виконання таким страховиком, страховим та/або перестраховим брокером вимог Постанови.
2	(НЕ) РЕЄСТРАЦІЯ В РСП 1. Через технічні особливості (не доопрацювання) Реєстру страхових посередників страховики не мають можливості зареєструвати в якості страхового посередника осіб, вже зареєстрованих в ДРФУ (зокрема страховики, фінансові компанії). При цьому здійснена фіксація технічного збою щодо неможливості внесення страховика /фін установи як	Як було зазначено вище, у пункті 38 Постанови передбачено, що Національний банк не складає документа, у якому зафіксовано порушення, та не застосовує до страховика, страхового та/або перестрахового брокера заходів впливу за порушення вимог пункту 6 та пункту 21 цієї постанови <u>щодо строків реєстрації в РСП у разі настання технічного збою або інших невідворотних обставин, пов'язаних з функціонуванням Реєстру страхових посередників</u>, які об'єктивно

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
	страхового посередника до РСП відповідно до вимог НБУ повідомлено НБУ про це і щодня здійснюється моніторинг РСП на наявність технічної можливості внесення Страховика-посередника. Чи може за таких обставин страховик-довіритель з 01.04.2025 співпрацювати з такими особами на основі укладених договорів доручення, вносити їх в договори страхування, сплачувати комісійну винагороду за умови внесення інформації про них до РСП після технічного доопрацювання Реєстру і настання технічної можливості внесення? Чи будуть банки відкривати для таких осіб спецрахунки та не блокувати на отримання страхових премій вже відкриті спецрахунки, поки такі особи не внесені до РСП? Чи відкриття таких спецрахунків для посередників-фінансових установ не є обов'язковим? Просимо підтвердити, що Національний банк України не буде застосовувати заходи впливу за реалізацію страхових продуктів такими страховими посередниками в період зафіксованого технічного збою без реєстрації в Реєстрі посередників, а також що немає підстав для заборони страховику виплачувати винагороду таким посередникам за реалізацію страхових продуктів в період зафіксованого технічного збою, якщо всі інші вимоги законодавства страховиком та страховим посередником виконуються належним чином.	унеможливили виконання таким страховиком, страховим та/або перестраховим брокером вимог цієї постанови. Постановою не передбачено надання Національним банком підтвердження про незастосування заходів впливу, водночас страховик має право письмово повідомити Національний банк про неможливість здійснення реєстрації в РСП своїх страхових посередників у разі настання технічного збою або інших невідворотних обставин, пов'язаних з функціонуванням РСП або зафіксувати такий факт засобами програмного забезпечення страховика та зберігати цю інформацію в порядку, установленому страховиком. Страховик має право також повідомити Національний банк про настання технічного збою або інших невідворотних обставин у порядку, визначеному пунктами 260¹–260⁵ глави 33 розділу VIII Положення про вимоги до системи управління страховика, затвердженого постановою правління Національного банку України від 27.12.2023 № 194 (зі змінами). Тому у випадку залучення страховиком для реалізації страхових продуктів (у тому числі виплати їм винагороди) осіб, що не можуть бути зареєстровані в РСП через виникнення обставин, передбачених у пункті 38 Постанови, такі обставини та належне інформування про їх настання будуть враховані під час здійснення Національним банком нагляду за діяльністю на ринку страхування, зокрема, під час розгляду питання про здійснення особою діяльності з реалізації страхових (перестрахових) продуктів без реєстрації в РСП чи залучення такої особи до зазначеної діяльності, за які можуть бути застосовані заходи впливу. Разом з тим звертаємо увагу, що страховик зобов'язаний зареєструвати таку особу в РСП відповідно до вимог Положення в найкоротший строк після зникнення обставин, що унеможливлювали таку реєстрацію. Отже, у договорах страхування, укладених за посередництвом страхових посередників, незареєстрованих у РСП через обставини, визначені в пункті 38 Постанови, зазначається наявна у страховика на дату укладення договору страхування інформація про такого посередника. Водночас тільки той страховий посередник, який отримує страхові та/або перестрахові премії та страхові та/або перестрахові виплати від

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		клієнтів та/або страховиків, та/або перестраховиків, зобов'язаний укласти договір страхування відповідальності страхового посередника на умовах, визначених Законом, та мати окремий поточний рахунок із спеціальним режимом використання для цілей зарахування та перерахування страхових та/або перестрахових премій та страхових та/або перестрахових виплат за договорами страхування та/або перестраховування, винагороди за реалізацію страховому посереднику (частина третя статті 69 Закону). Окремих вимог щодо відкриття поточного рахунку зі спеціальним режимом використання страхового посередника виключно особам, які є зареєстрованими в РСП, законодавством України не передбачено. Особа, яка має намір здійснювати діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, з метою авторизації може відкрити в банку поточний рахунок із спеціальним режимом використання ще до реєстрації в РСП. Водночас законодавством не передбачено вимоги щодо обов'язку банку перевіряти наявність запису про страхового посередника в РСП та блокувати поточний рахунок із спеціальним режимом використання страховому посереднику ще до його реєстрації в РСП. Але Національний банк рекомендував у своєму листі банкам України від 04.03.2025 № 33-0005/16522 звернути увагу та врегулювати у своїх правовідносинах з клієнтами можливість здійснювати зарахування та перерахування страхових та/або перестрахових премій та страхових та/або перестрахових виплат за договорами страхування та/або перестраховування, винагороди за реалізацію страховому посереднику за поточним рахунком зі спеціальним режимом використання лише після реєстрації такого посередника в РСП.
3	2. Просимо повідомити щодо правомірності (допустимості) відносин між страховиком та посередником у кожному такому випадку: 2.1. Якщо між страховиком і посередником припинений договір доручення до 01.04.2025, при цьому в додатковій угоді про розірвання такого договору, зазначено що	Зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог ЦКУ, інших актів цивільного законодавства (стаття 526 ЦКУ). Зобов'язання припиняється частково або в повному обсязі на підставах, встановлених договором або законом (частина перша статті 598 ЦКУ). Зокрема, зобов'язання припиняється виконанням, проведенням належним чином, або за домовленістю сторін (статті 599, 604 ЦКУ).

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
	страховик має виконати свої зобов'язання по сплаті комісійної винагороди такому посереднику за залучених ним раніше (під час дії договору) клієнтів. Чи має право страховик сплачувати таку комісійну винагороду, враховуючи, що цей агент не внесений в РСП і фактично припинив надавати послуги з реалізації страхових продуктів?	Порушенням зобов'язання є його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання (неналежне виконання) (частина перша статті 610 ЦКУ). Отже, якщо договірні зобов'язання страховика не припинилися після припинення дії договору із страховим посередником, виконання зазначених зобов'язань здійснюється з урахуванням вимог актів цивільного законодавства, включно із вимогами законодавства, що регулює правовідносини у сфері страхування. Водночас з 01.01.2025 набув чинності розділ XII “Реалізація страхових та перестрахових продуктів” Закону, яким встановлено вимоги до діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, включаючи вимоги до авторизації осіб, які на зазначену дату здійснюють діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, або мають намір здійснювати таку діяльність у випадках, визначених Законом. За використання страховиком послуг з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, що надаються особами без їх реєстрації як страхових посередників у РСП, відповідальність¹ відповідно до законодавства України несе страховик. Зобов'язання страховика з виплати винагороди колишньому страховому агенту, що випливає з припиненого договору з такою особою, але не виконане належним чином, продовжує існувати, незважаючи на закінчення строку дії договору, якщо інше не передбачено цим договором. Крім того, особа, яка фактично не здійснює з 01.01.2025 діяльність з реалізації страхових продуктів чи іншу діяльність з надання посередницьких послуг у страхуванні, передбачену частиною першою статті 71 Закону, та не має наміру надалі здійснювати таку діяльність, але отримує винагороду за припиненим договором зі страховиком як виконання його зобов'язань, не потребує авторизації в РСП.
4	2.2. Чи можуть посередники, які на 01.04.2025 не внесені до Реєстру страхових посередників, отримувати страхові премії на свої рахунки за договорами, які укладені до 01.04.2025?	З 01.04.2025 здійснювати діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів мають право страхові посередники, які зареєстровані в РСП. Незареєстровані в РСП особи не мають права

¹ Пункт 9 частини першої статті 121 Закону

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		здійснювати діяльність з реалізації страхових продуктів, зокрема, отримувати страхові премії від клієнтів (пункт 4 частини першої статті 71 Закону), крім випадків, визначених у пункті 3 частини другої статті 2, частині третій статті 16, частині четвертій статті 67 Закону, з урахуванням відповіді, наданої в пункті 1 таблиці.
5	2.3. Чи має право посередник, який не внесений до Реєстру страхових посередників, отримувати винагороду з чергових платежів за договорами, які укладені до 01.04.25 за його участю, та який фактично припинив надавати послуги з реалізації страхових продуктів на момент отримання таких платежів?	Відповідь щодо виконання зобов'язання за договором між страховим посередником та страховиком (діючим чи припиненим) надано в пункті 3 таблиці.
6	2.4. У випадку, якщо між страховиком та страховим агентом до 01.04.2025 було укладено договір доручення, за яким агентом було укладено договори страхування, а після цього відбулася реєстрація у РСП цієї ж особи як страхового брокера , то чи може така особа отримати від Страховика комісійну винагороду як страховий агент відповідно до раніше укладеного договору доручення? У такому випадку комісійна винагорода сплачується на підставі агентського договору, який діяв на момент укладення договору або потрібно перепідписувати новий договір між страховиком та страховим брокером , наприклад, про співпрацю? Чи повинен такий посередник на вимогу клієнта повідомити йому розмір цієї винагороди ?	Відповідно до пункту 24 Постанови договори, на підставі яких виникають повноваження страхового агента, додаткового страхового агента, субагента, укладені страховиком або страховим агентом з 01.01.2025 (включаючи внесення змін до таких договорів), та договори зі страховими посередниками, укладені до 01.01.2025 (включаючи внесення змін до таких договорів), вважаються діючими до дня реєстрації страхових посередників у РСП. Якщо укладені договори страховиків зі страховими посередниками не відповідають вимогам статті 77 Закону, у такому разі відповідно до пункту 26 Постанови страховики протягом трьох місяців з дня реєстрації страхових посередників у РСП зобов'язані привести такі договори у відповідність до встановлених вимог. <u>Слід зазначити, що страхові та/або перестрахові брокери здійснюють діяльність з надання посередницьких послуг у страхуванні та/або перестраховуванні як виключний вид діяльності не раніше дати внесення їх у РСП (частина перша статті 78 Закону).</u> Частинами першою та другою статті 71 Закону визначено напрями діяльності, що здійснюються страховими та/або перестраховими брокерами з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів. Страховий та/або перестраховий брокер здійснює діяльність <u>від власного імені та в інтересах клієнта на підставі договору, укладеного</u>

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		відповідно до законодавства України та вимог міжнародного права (частина третя статті 78 Закону). Також страховий та/або перестраховий брокер має право надавати інші посередницькі послуги, пов'язані з реалізацією страхових та/або перестрахових продуктів, зокрема, але не виключно, з консультування, навчання, надання експертно-інформаційних послуг з питань оцінки ризиків та збитків, <u>на підставі укладеного договору із страховиком та/або перестраховиком за винагороду</u> (частина шоста статті 78 Закону). Отже, страховий та/або перестраховий брокер, здійснюючи діяльність з надання посередницьких послуг у страхуванні та/або перестраховуванні, як виключний вид діяльності, має право укласти договір зі страховиком / перестраховиком у випадках, визначених статтею 78 Закону, та повинен дотримуватись вимог статті 70 Закону в частині зазначення в договорі страхування додаткової інформації, включаючи інформацію про винагороду за реалізацію, яку отримує страховий брокер від страховика. Водночас під час укладення страховим та/або перестраховим брокером договорів зі страховиком / перестраховиком, такі особи не набувають повноважень, наприклад, страхових агентів цих страховиків, оскільки суміщення діяльності страхового та/або перестрахового брокера із діяльністю страхового агента, додаткового страхового агента, субагента в одного страховика не передбачене законодавством України та є порушенням вимог щодо виключності виду діяльності страхового та/або перестрахового брокера. Ураховуючи викладене вище, страховик відповідно до пункту 26 Постанови зобов'язаний привести у відповідність до законодавства України договір з таким страховим посередником з урахуванням зміни його статусу зі страхового агента на страхового брокера, у тому числі шляхом укладання нового договору зі страховим брокером. Вимоги розділу XII Закону набули чинності з 01.01.2025, відповідно, ці вимоги не поширюються на договори страхування, що були укладені до 01.01.2025.

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
7	3. Чи необхідно при реєстрації страховиком субагентів, які діють за договорами зі страховим агентом, з яким Страховиком укладено договір доручення, отримання належним чином завірених договорів між страховим агентом і субагентами? Чи можлива реєстрація без наявності копій цих договорів, на підставі тільки Анкет Субагентів, де страховий агент зазначає їх у статусі Субагентів?	У пункті 105 глави 12 розділу IV Положення визначено перелік документів (їх копій), які страховий агент, додатковий страховий агент, субагент зобов'язані надавати страховику для підтвердження: 1) інформації, передбаченої частиною першою статті 80 Закону; 2) інформації про відповідність страхового агента – фізичної особи, страхового агента – фізичної особи-підприємця, субагента – фізичної особи-підприємця та керівників з реалізації страхового агента – фізичної особи-підприємця, страхового агента – юридичної особи, додаткового страхового агента та субагента – юридичної особи вимогам пунктів 1–3 частини першої статті 73 Закону. Субагент для підтвердження інформації, зазначеної в пункті 105 глави 12 розділу IV Положення, зобов'язаний надавати документи (їх копії) страховому агенту, з яким він уклав договір (пункт 106 глави 12 розділ IV Положення). Зокрема, може бути надано документ (довідку, лист) у довільній формі від страховика / страхового агента з переліком страхових продуктів за класами страхування, за якими субагент має право здійснювати діяльність з реалізації страхових продуктів (підпункт 6 пункту 107 глави 12 розділ IV Положення). Страховий агент <u>за погодженням із страховиком</u> має право передати частину своїх зобов'язань щодо реалізації страхових продуктів субагенту на підставі договору (частина шоста статті 77 Закону). Страховий агент – фізична особа-підприємець, страховий агент – юридична особа зобов'язаний надавати страховику актуальний перелік своїх працівників з реалізації, <u>субагентів</u>, їх працівників з реалізації та регулярно його оновлювати (частина четверта статті 81 Закону). Правила організації роботи зі страховими агентами, додатковими страховими агентами, субагентами страховик визначає у своїй внутрішній політиці (процедурах, положеннях) щодо порядку взаємодії та співпраці із страховими агентами, додатковими страховими агентами, субагентами (далі – внутрішні документи) (частини восьма, дев'ята статті 77 Закону). У таких внутрішніх документах страховик, зокрема, може передбачити необхідність та/або спосіб надання інформації про передавання страховим

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		агентом частини своїх зобов'язань щодо реалізації страхових продуктів субагенту на підставі договору, уключаючи копії такого договору, з метою внесення запису про субагента в РСП.
8	4. В реєстрі НБУ є рядок «Дата початку дії виду особи». Яку інформацію потрібно тут зазначати: • дату укладення договору з посередником? • дату реєстрації агента в реєстрі окремим страховиком? • чи якусь іншу інформацію?	У таблиці 13 додатка 1 до Положення передбачено розкриття інформації про внесення запису про страхового посередника до РСП, зокрема зазначається інформація про дату внесення запису про нього. Отже, у полі “Дата початку дії виду особи” слід заповнювати дату підписання електронної заявки та здійснення окремим страховиком / страховим агентом відповідних реєстраційних дій у РСП щодо конкретного страхового посередника.
9	5. Чи може страховик здійснювати діяльність в якості страхового агента (субагента) з реалізації страхових продуктів іншої страхової компанії за класами страхування (ризиками в межах відповідного класу), які включені до ліцензії такого страховика. Якщо так, чи розповсюджуються вимоги щодо реєстрації в Реєстрі посередників такого страховика згідно "Положення про авторизацію страхових посередників ..." в якості страхового посередника?	Здійснення страховиком діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів інших страховиків за класами страхування (ризиками в межах відповідного класу), на які такий страховик має ліцензію, відбувається відповідно до наявної ліцензії (частина третя статті 16 Закону). Страховик, який реалізує страхові та/або перестрахові продукти інших страховиків за класами страхування (ризиками в межах відповідного класу), на які такий страховик не має ліцензії, має бути зареєстрований як страховий посередник у РСП, водночас такий страховик має виконувати вимоги законодавства України, зокрема відкрити поточний рахунок із спеціальним режимом використання страхового посередника (якщо він здійснює діяльність, передбачену статтею 69 Закону). Отже, страховик, який має намір здійснювати діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів інших страховиків за класами страхування (ризиками в межах відповідного класу), включеними до ліцензії такого страховика, не потребує авторизації в РСП.
10	6. Чи буде технічно можливе, щоб у агента, коли він пропонує потенційному клієнту ознайомитись з даними (про себе) в Реєстрі посередників, було активне індивідуальне посилання на безпосередньо картку страхового посередника? На даний час автоматично видає лише посилання саме на пошукову сторінку Реєстру страхових посередників.	Беручи до уваги той факт, що станом на сьогодні Комплексна інформаційна система Національного банку (далі – КІС Національного банку), через публічний електронний кабінет якої страховик подає електронну заявку для здійснення реєстраційних дій у РСП, функціонує в обмеженому (тестовому) режимі, та незважаючи на те, що функціональні можливості РСП постійно вдосконалюються й оновлюються, на сьогодні

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		таке доопрацювання програмного забезпечення КІС Національного банку не планується.
11	ВИМОГИ ДО ПЕРЕДДОГОВІРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ, ДОГОВОРІВ СТРАХУВАННЯ 1. Чи потрібно в договорі страхування зазначати, яку саме функцію/роботу виконував посередник? Чи достатньо інформацію яку саме функцію/роботу виконував посередник зазначити в акті виконаних робіт і не зазначати в договорі страхування?	Договір страхування повинен містити інформацію про страхового посередника, якщо він укладається за участю посередника (частина дванадцята статті 89 Закону). Договір про надання фінансової послуги, яким є договір страхування, повинен містити відомості про посередника відповідно до вимог частини дванадцятої статті 89 Закону, пункту 4 частини другої статті 9 Закону України “Про фінансові послуги та фінансові компанії” (далі – Закон про фінпослуги), які водночас не містять вимоги щодо зазначення в договорі страхування інформації про напрям / вид діяльності страхового посередника з реалізації страхових продуктів, яку він здійснював у зв’язку з укладенням такого договору. Отже, зазначати в договорі страхування, яку саме функцію / роботу виконував страховий посередник, законодавство України не вимагає.
12	2. Переддоговірну роботу проводить посередник, який укладає договір страхування. Чи в рамках цієї переддоговірної роботи він інформує клієнта лише про відомості про себе (посередника), чи також має інформувати письмово про інших посередників, залучених до укладення договору страхування?	Закон не передбачає обов’язку надання клієнту переддоговірної інформації про декількох страхових посередників тим посередником, який фактично укладає договір страхування. Таким чином, якщо переддоговірну роботу з клієнтом ведуть кілька страхових посередників (із урахуванням вимог абзацу дев’ятого частини першої статті 71 Закону), інформація про страхового посередника, визначена частинами першою або другою статті 88 Закону, повинна бути надана клієнту окремо про себе кожним з таких посередників.
13	3. Якщо брокер отримує винагороду від страхової компанії по договору страхування, то він зобов’язаний повідомити клієнта про розмір винагороди обов’язково чи тільки на запит клієнта? Яка форма повідомлення про розмір комісійної винагороди?	Страховий та/або перестраховий брокер, здійснюючи діяльність з надання посередницьких послуг у страхуванні та/або перестраховуванні, як виключний вид діяльності, має право укласти договір зі страховиком / перестраховиком у випадках, визначених статтею 78 Закону, та дотримуватись вимог статті 70 Закону в частині зазначення в договорі страхування на вимогу клієнта інформації про винагороду за реалізацію, яку отримує страховий брокер від страховика. Так, відповідно до частини другої статті 70 Закону страховий та/або перестраховий брокер отримує винагороду за реалізацію <u>від клієнта або від страховика, або від перестраховика</u>. Страховому та/або

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		перестраховому брокеру заборонено отримувати винагороду за реалізацію в межах одного договору страхування (перестраховання) одночасно від клієнта та від страховика або перестраховика, з яким клієнт укладає договір страхування або перестраховання. Звертаємо увагу, що під час розкриття страховим брокером <u>клієнту</u> перед укладенням договору страхування інформації про себе, <u>клієнту надається</u>, зокрема, інформація про вид винагороди за укладення договору страхування, порядок та умови її виплати (частина перша статті 88 Закону). Якщо страховий та/або перестраховий брокер отримує винагороду за реалізацію <u>від страховика (перестраховика)</u>, у договорі страхування або перестраховання зазначається: ▪ <u>додаткова інформація</u>, визначена абзацами третім–шостим частини другої статті 70 Закону (інформація, що такий договір укладено за посередництва такого страхового та/або перестрахового брокера та дані такого брокера); ▪ інформація про <u>розмір винагороди за реалізацію</u>, яку отримує страховий брокер від страховика, – <u>на вимогу клієнта (абзац сьомий частини другої статті 70 Закону)</u>. Відповідно, інформація про розмір винагороди за реалізацію, яку страховий брокер отримує від страховика за договором страхування, на вимогу клієнта надається у письмовій формі шляхом зазначення такого розміру винагороди в договорі страхування, укладеному між клієнтом та страховиком.
14	4. Згідно раніше наданих роз'яснень НБУ, якщо до укладення договору страхування залучено декілька посередників, повідомлення про переддоговірні відносини підписує той з посередників, хто безпосередньо вчиняє дії по укладенню договору. Що має в даному випадку на увазі під словом «укладення» - фізичне підписання документів (кепом чи власноручно)?	Відповідь щодо надання переддоговірної інформації надано в пункті 12 таблиці. Повноваження та порядок дій, які вчиняються страховим посередником у зв'язку та в процесі укладення договору страхування, визначає страховик у договорі з таким страховим посередником, зокрема, відповідно до актів цивільного законодавства України. Вимог щодо надання клієнту “єдиного повідомлення про переддоговірні відносини”, якщо згідно з абзацом дев'ятим частини першої статті 71 Закону для реалізації одного страхового продукту в

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
	Чи потрібно в такому єдиному повідомленні зазначати інформацію про всіх посередників в розумінні ст. 88 закону «Про страхування»? Чи потрібно в такому єдиному повідомленні зазначати інформацію про функції всіх посередників в розумінні ст. 88 закону «Про страхування»?	межах одного договору страхування залучено кілька страхових посередників, у тому числі підписання такого повідомлення одним з таких посередників, хто безпосередньо вчиняє дії щодо укладення договору, законодавством України не встановлено. Водночас просимо надати інформацію про реквізити листа-роз'яснення Національного банку, зазначеного в запитанні, після отримання якої Національний банк у разі потреби надасть додаткову відповідь на запитання.
15	5. Враховуючи вимогу ст. 88 ЗУ «Про страхування» про необхідність перед укладенням договору страхування повідомити клієнту вид винагороди за укладення договору страхування, порядок та умови її виплати, чи вірним буде твердження, що субагент має повідомити чи пропонується договір страхування на умовах: а) платності послуги страхового посередника (винагорода за реалізацію сплачується безпосередньо клієнтом); б) чи винагорода входить до складу страхової премії; в) отримання винагороди будь-якого іншого виду, включаючи економічні вигоди будь-якого виду, що пропонуються або надаються у зв'язку з укладенням договору страхування; комбінації будь-яких видів винагороди, зазначених у підпунктах "а", "б" і "в" цього пункту? Також пропонуємо під час опрацювання внесення змін до ЗУ «Про страхування» уточнити положення ст. 88 в частині отримання винагороди субагента.	Відповідно до положень пункту 8 частини першої статті 88 Закону перед укладенням договору страхування страховий посередник зобов'язаний надати клієнту інформацію про вид винагороди за укладення договору страхування, порядок та умови її виплати, у тому числі, чи пропонується договір страхування на умовах, визначених підпунктами "а"–"г" пункту 8 частини першої статті 88 Закону. Таким чином, до укладення договору страхування субагент має повідомити клієнту, зокрема, інформацію про вид винагороди за укладення договору страхування, порядок та умови її виплати такому субагенту згідно з підпунктами "а"–"г" пункту 8 частини першої статті 88 Закону. Передусім зауважуємо, що Національний банк не є суб'єктом права законодавчої ініціативи у Верховній Раді України, яке відповідно до статті 93 Конституції України належить Президентові України, народним депутатам України та Кабінету Міністрів України. Водночас Національний банк формує перелік пропозицій щодо необхідності внесення змін до Закону для обговорення та систематизації, тому запропоновані уточнення до статті 88 Закону будуть розглянуті під час формування зазначених пропозицій.

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
16	6. Яка інформація про субагента повинна бути зазначена в договорі страхування? як про агента? чи потрібно при цьому зазначати усі дані агента, з яким уклав договір субагент? якщо ми зазначаємо обох, то вони обидва виконують один вид діяльності, оскільки агент може передати лише те, на що він має право. у такому випадку виходить, що у нас долучено до укладення договору два посередника з одним і тим же видом діяльності	Договір страхування повинен містити інформацію про страхового посередника, якщо він укладається за участю посередника (частина дванадцята статті 89 Закону). Договір про надання фінансової послуги відповідно до вимог пункту 4 частини другої статті 9 Закону про фінпослуги повинен містити відомості про посередника (уключаючи субагента), зокрема, номер та дату укладення <u>договору посередника з надавачем фінансової послуги</u>, на підставі якого такий посередник здійснює свою діяльність (<u>якщо такий договір укладений</u>). Відповідно до пункту 14 частини другої статті 9 Закону про фінпослуги договір про надання фінансової послуги, складений у письмовій формі, повинен містити контактні дані клієнта та надавача фінансових послуг, а також посередника (за наявності). Перелік додаткової інформації про страхового посередника, що має міститися в договорі страхування, укладеному зі споживачем, визначений у підпунктах 2 та 5 пункту 7, у підпункті 4 пункту 14 Положення про особливості укладення договорів страхування зі споживачами, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 20.12.2023 № 175 (зі змінами) (далі – Положення № 175) Водночас страховий посередник до укладення договору повинен надати клієнту інформацію про себе, зокрема про те, що він є страховим посередником, та свої повноваження відповідно до договору із страховиком (для субагента – також відповідно до договору із страховим агентом) або договору про посередницькі послуги з клієнтом (пункт 2 частини першої статті 88 Закону). Таким чином, у разі укладення договору страхування за посередництвом субагента, у такому договорі слід зазначати інформацію про такого субагента, передбачену в пунктах 4 та 14 частини другої статті 9 Закону про фінпослуги, частиною дванадцятою статті 89 Закону, у підпунктах 2 та 5 пункту 7, у підпункті 4 пункту 14 Положення № 175 (для договорів страхування, укладених зі споживачами). Щодо поєднання функцій страхового агента і субагента, то звертаємо увагу, що згідно з вимогами абзацу дев'ятого частини першої статті 71

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		Закону страховик може залучати більше ніж одного страхового посередника (<u>страхового агента, додаткового страхового агента, субагента</u>) для реалізації одного страхового продукту в межах одного договору страхування за умови, що такі страхові посередники виконують різні види діяльності із зазначених у частині першій статті 71 Закону (див. також відповідь у пункті 7 таблиці), тому суміщення одного і того самого напряму діяльності з реалізації одного і того самого страхового продукту субагентом та страховим агентом, з яким він уклав договір, не допускається.
17	7. Чи буде виконана вимога Закону про надання інформації про посередника до укладання договору, якщо клієнту буде надано посилання на сайт страховика, де буде розкрита інформація про всіх посередників, які співпрацюють із страховиком, а не лише на посередника, який бере участь в укладанні конкретного договору страхування	Статтею 88 Закону передбачається перелік інформації про страхового посередника, що надається клієнту, у тому числі споживачу, до укладення договору страхування. Відповідно до частини третьої статті 88 Закону інформація, визначена цією статтею, надається клієнту в паперовій або електронній формі, у тому числі засобами електронної пошти та/або <u>шляхом надання посилання на інформацію, що розміщується на вебсайті страхового посередника (за наявності), та/або шляхом надання доступу до такої інформації через особистий кабінет клієнта чи програмний застосунок, або в інший спосіб за домовленістю з клієнтом, за умови можливості підтвердження факту надання інформації.</u> Водночас відповідно до частин першої та другої статті 88 Закону перелік <u>інформації, визначений частинами першою та другою статті 88 Закону, надається клієнту самим страховим посередником</u>, тому страховик не зобов'язаний надавати таку інформацію клієнту до укладення договору страхування. Для виконання вимог статті 88 Закону <u>страховий посередник зобов'язаний надати клієнту перелік інформації, визначений цією статтею (така інформація надається страховим посередником в паперовій або електронній формі, у тому числі засобами електронної пошти та/або шляхом надання посилання на інформацію, що розміщується на вебсайті страхового посередника (за наявності), та/або шляхом надання доступу до такої інформації через особистий кабінет клієнта чи програмний</u>

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		застосунок, або <u>в інший спосіб за домовленістю з клієнтом, за умови можливості підтвердження факту надання інформації</u>). Таким чином, якщо між страховим посередником та клієнтом (у тому числі споживачем) досягнуто домовленості щодо надання інформації про страхового посередника такому клієнту (споживачу) шляхом надання посилання на інформацію, що розміщена на вебсайті страховика (уключаючи інформацію про всіх страхових посередників), такий спосіб надання інформації не суперечитиме вимогам частини третьої статті 88 Закону за умови, якщо на вебсайті страховика буде розміщено всю інформацію про страхового посередника (страхових посередників), що має бути надана клієнту відповідно до статті 88 Закону та Положення про розкриття споживачу інформації про страхового посередника та порядок реалізації страхового продукту як додаткового до інших товарів, робіт або послуг, що не є страховими, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 26.12.2024 № 173 (далі – Положення № 173) у разі укладання договору страхування зі споживачем. Разом з тим відповідно до частини шостої статті 85 Закону перед укладенням договору страхування страховик (страховий посередник) зобов'язаний забезпечити клієнта доступною та вичерпною інформацією про страховий продукт, про страховика та <u>страхового посередника, якщо страховий продукт реалізується через страхового посередника</u>, з метою прийняття клієнтом усвідомленого рішення про укладення договору страхування. З огляду на це в разі надання клієнту (споживачу) за попередньою з ним домовленістю інформації про страхового посередника шляхом надання посилання на інформацію, що розміщена на вебсайті страховика, необхідним є забезпечення доступності та вичерпності такої інформації. Ураховуючи зазначене, з метою прийняття клієнтом (споживачем) усвідомленого рішення про укладення договору страхування, на думку Національного банку, потрібно забезпечити зі сторони страховика надання клієнту (споживачу) посилання на інформацію про конкретного страхового посередника, за участю якого реалізується страховий продукт, у разі надання такої інформації шляхом посилання на вебсайт страховика.

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
18	8. Правильно ми розуміємо, що переддоговірну роботу (підписання документу-підтвердження про ознайомлення) має зробити той посередник, що фактично укладає договір? Наприклад, в договорі є посередники банк, автосалон, агент - фактично переддоговірну роботу із підтвердженням має зробити лише один із посередників, що виконує функцію "укладення та внесення змін до договору страхування.....". Тобто одне підтвердження, а не три.	Відповідь щодо надання переддоговірної інформації надано в пункті 12 таблиці. Звертаємо увагу, що законодавством України не передбачено підписання клієнтом документа-підтвердження про отримання переддоговірної інформації.
19	9. Чи потрібно висвітлювати в Договорі страхування реєстраційний номер страхового посередника в РСП, чи достатньо того, що він висвітлюється в інформації про Страхового агента, що підлягає наданню страхувальнику (клієнту)?	Договір страхування повинен містити інформацію про страхового посередника, якщо він укладається за участю посередника (частина дванадцята статті 89 Закону). Договір про надання фінансової послуги відповідно до вимог пункту 4 частини другої статті 9 Закону про фінпослуги повинен містити відомості про посередника, зокрема відомості про внесення інформації про посередника до РСП. Отже, договір страхування повинен містити відомості про внесення інформації про страхового посередника до РСП, і може включати номер запису страхового посередника в РСП.
20	РОЗМЕЖУВАННЯ ВИДІВ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ АГЕНТІВ 1. В договорі доручення з банком зазначено статус «страховий агент»; проте фактично банк продає лише заставні продукти. Що має переважати силу в контексту визначення статусу агента та фіксації цього статусу в реєстрі НБУ: те, що зазначено в договорі доручення («страховий агент»), чи те, що по факту відповідає співпраці сторін («додатковий страховий агент»)?	Згідно з частиною третьою статті 48 Закону України «Про банки і банківську діяльність» (далі – Закон про банки) банкам забороняється діяльність у сфері матеріального виробництва, торгівлі (за винятком реалізації пам’ятних, ювілейних і інвестиційних монет) та страхування, <u>крім виконання функцій страхового посередника</u>. Частиною восьмою статті 3 Закону встановлено, що діяльність з надання посередницьких послуг на ринку страхування включає: 1) <u>діяльність з реалізації страхових продуктів</u>; 2) діяльність з реалізації перестрахових продуктів; 3) діяльність з надання інших посередницьких послуг, перелік яких визначається нормативно-правовими актами Національного банку. Діяльність з реалізації страхових продуктів здійснюється страховиком, <u>страховим посередником</u> (крім перестрахового брокера) та включає напрями діяльності, визначені частиною першою статті 71 Закону, з урахуванням обмежень щодо напрямів діяльності, установлених частиною першою статті 72 Закону.

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		Слід урахувати, що <u>страховик</u> для здійснення діяльності з реалізації страхових продуктів за напрямками, зазначеними в частині першій статті 71 Закону, <u>самостійно визначає в договорі повноваження</u> особи, яка має намір здійснювати таку діяльність, та відповідно встановлює <u>вид страхового посередника</u> (страховий агент або додатковий страховий агент) <u>для подальшої авторизації в РСП</u>. Отже, статус (вид) страхового посередника визначається в договорі зі страховиком, а також у РСП. З метою здійснення вибору, у якому статусі банк має право здійснювати діяльність з реалізації страхових продуктів (страхового агента або додаткового страхового агента), Національний банк надав детальне роз'яснення (лист від 27.03.2025 № 33-0005/23512).
21	2. З урахуванням вимог п. 187 «Положення про авторизацію страхових посередників та умови здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів» щодо можливості залучення більше ніж одного страхового посередника (страхового агента, додаткового страхового агента, субагента) для реалізації одного страхового продукту в межах одного договору страхування виключно за умови, що страхові посередники виконують різні види діяльності, а також норми статей 1 та 71 Закону Про страхування щодо визначення та повноважень страхового агента та субагента, якщо наявні договірні відносини між страховиком і страховим агентом та страховим агентом та субагентом передбачають однаковий обсяг видів діяльності в межах напрямів діяльності, визначених у ч. 1 ст. 71 Закону України «Про страхування», то чи можуть щодо певних договорів страхування види діяльності агента та субагента співпадати?	Субагент, який відповідає встановленим законодавством України вимогам, має право на діяльність з реалізації страхових продуктів у межах повноважень, визначених частиною першою (крім підпунктів 4–6) статті 71 Закону, та відповідно до договору, укладеного зі страховим агентом (підпункт “г” пункту 2 частини першої статті 72 Закону). Страховий агент, субагент може виконувати всі зазначені в підпунктах 1–3 частини першої статті 71 Закону види діяльності або частину з них, що визначається договором із страховиком, у тому числі щодо розміру його винагороди, з урахуванням обмежень, визначених статтею 77 Закону (абзац восьмий частини першої статті 71 Закону). Страховий агент за погодженням із страховиком має право передати <u>частину</u> своїх зобов'язань щодо реалізації страхових продуктів субагенту на підставі договору (частина шоста статті 77 Закону). Отже, страховий агент не може передати субагенту всі свої зобов'язання з реалізації страхових продуктів, визначені договором зі страховиком, а лише частину таких зобов'язань у межах напрямів діяльності та відповідних видів діяльності з реалізації страхових продуктів, зазначених у пунктах 1–3 частини першої статті 71 Закону. Конкретний перелік повноважень субагента щодо реалізації страхових продуктів страховика визначається страховим агентом за погодженням з

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		таким страховиком та встановлюється в договорі між страховим агентом та субагентом.
22	3. Чи може банк бути одночасно підписантом договору страхування як страховий агент та вигодонабувачем за таким договором страхування?	Частиною другою статті 67 Закону встановлено, що умови винагороди за реалізацію, яка виплачується страховим посередникам, не повинні створювати конфлікт інтересів, максимально враховуючи потреби клієнтів, зокрема такі особи не повинні пропонувати клієнтам укладення договору страхування та/або перестрахування, зважаючи на розмір винагороди за реалізацію у випадках, якщо така особа може запропонувати інший страховий та/або перестраховий продукт, який краще відповідатиме вимогам та потребам клієнта у страхуванні. Відповідно до частини третьої статті 67 Закону конфліктом інтересів під час здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів є наявні та потенційні суперечності між професійними, посадовими обов'язками та особистими інтересами страхового посередника, страховика, керівника з реалізації, працівника з реалізації, що можуть вплинути на добросовісне виконання ними своїх повноважень (трудових обов'язків), об'єктивність та неупередженість прийняття рішень щодо надання посередницьких послуг клієнту через нерівномірність володіння інформацією про страхові та/або перестрахові продукти та умови їх реалізації. Страховому посереднику забороняється здійснювати діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів у разі неможливості врегулювання конфлікту інтересів, що може призвести до порушення прав клієнта. Отже, зважаючи на вищезазначені вимоги Закону, під час оцінки страховим посередником наявності чи відсутності конфлікту інтересів під час здійснення діяльності з реалізації страхових продуктів необхідно здійснити об'єктивну оцінку щонайменше такого: наявності факторів (особистих, професійних, розміру винагороди за реалізацію тощо), що можуть вплинути на добросовісне виконання діяльності з реалізації страхових продуктів особами, залученими до укладання договорів страхування, та призвести до порушення / дискримінації прав клієнтів такого посередника;

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		неупередженості прийняття рішень щодо надання посередницьких послуг клієнту через нерівномірність володіння інформацією про страхові та/або перестрахові продукти та умови їх реалізації. Водночас банки під час здійснення своєї діяльності зобов'язані дотримуватися вимог банківського законодавства, зокрема Закону України “Про банки і банківську діяльність” (далі – Закон про банки) та Закону України “Про Національний банк України” (далі – Закон про Національний банк). Відповідно до статті 2 Закону про банки конфлікт інтересів – наявні та потенційні суперечності між особистими інтересами і посадовими чи професійними обов'язками особи, що можуть вплинути на добросовісне виконання нею своїх повноважень, об'єктивність та неупередженість прийняття рішень. Згідно зі статтею 39 Закону про банки рада банку зобов'язана у визначеному нею порядку вживати заходів для запобігання виникненню конфліктів інтересів у банку та сприяти їх врегулюванню. Відповідно до статті 44 Закону про банки банк створює комплексну, адекватну та ефективну систему внутрішнього контролю, що включає систему управління ризиками та внутрішній аудит, згідно з вимогами, установленими Національним банком. Згідно зі статтею 55 Закону про банки банк зобов'язаний докладати максимальних зусиль для уникнення конфлікту інтересів працівників банку і клієнтів, а також конфлікту інтересів клієнтів банку. Відповідно до частини другої статті 56 Закону про Національний банк Національний банк видає нормативно-правові акти з питань, що належать до його повноважень, які є обов'язковими для органів державної влади і органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб. Вимоги до організації в банку комплексної, адекватної та ефективної системи управління ризиками, у тому числі ризиками, пов'язаними з конфліктом інтересів, установлені в Положенні про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затверджене постановою Правління Національного банку України від 11.06.2018 № 64 (зі змінами) (далі – Положення № 64).

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		Відповідно до підпункту 4 пункту 40 глави 8 розділу I Положення № 64 підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс) забезпечує управління, зокрема ризиками, пов'язаними з конфліктом інтересів, що можуть виникати на всіх рівнях організаційної структури банку. Згідно з пунктом 52 глави 9 розділу I Положення № 64 контроль за своєчасним виявленням, урегулюванням та запобіганням конфліктам інтересів має передбачати, зокрема: - наявність механізму моніторингу потенційного або реального конфлікту інтересів у керівників банку та інших працівників банку; - дієву процедуру реагування на виявлений конфлікт інтересів із застосуванням заходів для врегулювання та мінімізації негативного впливу такого конфлікту. Відповідно здійснення банком діяльності як страхового посередника потребує дотримання ним вимог статті 67 Закону та Положення № 64 щодо забезпечення управління ризиками (у тому числі ризиками, пов'язаними з конфліктом інтересів), прозорості реалізації процесів банку, своєчасності виявлення будь-яких фактів, що свідчать про наявність потенційного або реального конфлікту інтересів.
23	НАВЧАННЯ 1. Якщо у 2024 році (чи раніше) було укладено договір за посередництвом посередника 1, і чергові платежі по цьому договору будуть надходити у 2025 і в 2026 році, але на сьогодні продаж такого продукту припинена (втратив актуальність), то чи можна не включати даний продукт у програму навчання для посередника 1?	Порядок організації страховиком процесу навчання (підвищення кваліфікації) осіб, які підлягають навчанню, проходження тестування такими особами, підтвердження тривалості навчання, порядок контролю за порядком проведення навчання (підвищення кваліфікації) таких осіб, вимоги до суб'єктів надання освітніх послуг урегулюються внутрішньою політикою (процедурами, положеннями) такого страховика щодо порядку взаємодії та співпраці зі страховими агентами, додатковими страховими агентами, субагентами (пункт 36 глави 4 розділу II Положення). Вимоги до навчальних програм, за якими здійснюється підготовка та підвищення кваліфікації осіб, які здійснюють діяльність (виконують трудові обов'язки) з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, визначені в додатку 4 до Положення, не передбачають наведення конкретного переліку страхових продуктів страховика, щодо яких проводиться навчання страхових посередників.

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		Водночас під час організації навчання варто врахувати, що страховий посередник повинен пройти навчання в частині порядку та умов здійснення страхування в кожного страховика, реалізацію продуктів якого такий страховий посередник має намір здійснювати (частина четверта статті 84 Закону), а не щодо кожного страхового продукту такого страховика.
24	Щодо страхових посередників, які станом на 01.01.2025 та 01.04.2025 вже здійснювали свою діяльність, Постанова №2 визначає можливість проведення їх навчання протягом 2025 року, одночасно з цим щодо інших страхових посередників вимоги Постанови № 2 можуть тлумачитись по-різному. У зв'язку з цим просимо НБУ при найближчих змінах до Постанови №2 визначити у 2025 році необхідність (можливість) проведення навчання для всіх посередників (і тих, хто вже здійснює, і тих, хто планує здійснювати діяльність з реалізації страхових продуктів) протягом 2025 року (а не до початку здійснення діяльності).	Зазначені пропозиції будуть опрацьовані Національним банком під час підготовки змін до Постанови.
25	2. Згідно раніше наданих роз'яснень НБУ, первинне навчання агента забезпечує страховик-реєстратор. Чи діє цей принцип в контексті субагентів? Тобто чи правильно розуміємо, що проведення первинного навчання субагента забезпечує страховик-реєстратор агента, з яким у субагента укладеного договір (самостійно, через агента, чи через навчальні заклади)?	Субагент – фізична особа / субагент – фізична особа-підприємець, який не має найманих працівників / керівники з реалізації та працівники з реалізації субагента повинні пройти навчання у страховика за навчальними програмами в частині особливостей реалізації його страхових продуктів (вимога щодо навчання застосовується до всіх страховиків, реалізацію страхових продуктів якого така особа має намір здійснювати) (пункт 28 глави IV розділу II Положення). Навчання страхових посередників можуть здійснювати страховики, страхові посередники та/або суб'єкти надання освітніх послуг на рівнях професійної освіти (частина друга статті 84 Закону). Підтвердженням необхідного рівня знань особи, яка підлягає навчанню, є документ про навчання (підвищення кваліфікації) за формою, встановленою страховиком, страховим та/або перестраховим брокером, суб'єктом надання освітніх послуг відповідно до вимог законодавства України, який містить необхідні реквізити, визначені в пункті 35 глави IV розділу II Положення.

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		Порядок організації страховиком процесу навчання (підвищення кваліфікації) осіб, які підлягають навчанню, проходження тестування такими особами, підтвердження тривалості навчання, порядок контролю за порядком проведення навчання (підвищення кваліфікації) таких осіб, вимоги до суб'єктів надання освітніх послуг урегульовуються внутрішньою політикою (процедурами, положеннями) такого страховика щодо порядку взаємодії та співпраці зі страховими агентами, додатковими страховими агентами, субагентами (пункт 36 глави 4 розділу II Положення). Таким чином, проходження субагентом первинного навчання згідно з вимогами пункту 33 Постанови відповідає вимогам Закону щодо здійснення діяльності з реалізації страхових продуктів та дає змогу страховику в 2025 році внести запис про таку особу в РСП. Водночас, якщо страховий посередник є мультиагентом, він з метою належного виконання функцій страхового посередника повинен пройти навчання в кожного страховика за навчальними програмами лише в частині особливостей реалізації його страхових продуктів (частина четверта статті 84 Закону). Первинне навчання субагента відповідно до законодавства України може проводити як страховик, страхові продукти якого реалізує такий субагент, так і інша особа, визначена законодавством України. Вимоги щодо навчання страхових посередників у інших осіб (страховий посередник та/або суб'єкт надання освітніх послуг на рівнях професійної освіти згідно з частиною другою статті 84 Закону), а також щодо документа, який підтверджує таке навчання, можуть бути встановлені страховиком у його внутрішніх документах.
26	4. Страховий посередник пройшов курс навчання у одного зі страховиків та отримав відповідне свідоцтво про проходження навчання. Чи може інший страховик вважати, що таким посередником пройдено програму за первинним навчанням, та провести з ним навчання тільки за страховим продуктами, що реалізуються цим страховиком? Чи потрібно провести з цим посередником	Відповідь на питання надано в пункті 25 таблиці.

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
	навчання за повною програмою, затвердженою цим (іншим) страховиком?	
27	5. Згідно частини 3 статті 83 Закону Навчальна програма має передбачати здобуття знань та навичок. В частині 4 статті 84 згадується, що 4. Страховий агент, додатковий страховий агент повинен пройти навчання в частині порядку та умов здійснення страхування у кожного страховика, реалізацію продуктів якого такий страховий посередник має намір здійснювати. В якому розділі навчальної програми слід розглядати умови саме страхових продуктів, якщо: а) навчання здійснює страховик самостійно та б) навчання здійснюється навчальним закладом?	Порядок організації страховиком процесу навчання (підвищення кваліфікації) осіб, які підлягають навчанню, проходження тестування такими особами, підтвердження тривалості навчання, порядок контролю за порядком проведення навчання (підвищення кваліфікації) таких осіб, вимоги до суб'єктів надання освітніх послуг урегульовуються внутрішньою політикою (процедурами, положеннями) такого страховика щодо порядку взаємодії та співпраці зі страховими агентами, додатковими страховими агентами, субагентами (пункт 36 глави 4 розділу II Положення). Вимоги до навчальних програм, за якими здійснюється підготовка та підвищення кваліфікації осіб, які здійснюють діяльність (виконують трудові обов'язки) з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, визначені в додатку 4 до Положення.
28	РОЗРАХУНКИ 1. Чи повинен банк контролювати відповідність зарахувань і списань із спеціального рахунку страхового посередника вимогам ст. 69 Закону про страхування?	Відповідно до вимог пункту 51 глави 7 розділу II Положення кошти на поточному рахунку зі спеціальним режимом використання страхового посередника зараховуються та списуються відповідно до вимог Закону України “Про платіжні послуги” (далі – Закон про платіжні послуги) та Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 29.07.2022 № 163 (зі змінами) (далі – Інструкція № 163). Страховий посередник зобов'язаний виконувати вимоги Закону, зокрема вимоги статті 69 щодо дотримання режиму використання коштів на поточному рахунку із спеціальним режимом використання. Відповідно до частини шостої статті 46 Закону про платіжні послуги надавач платіжних послуг отримувача під час виконання платіжної операції з метою встановлення належного отримувача коштів за платіжною операцією зобов'язаний перевірити в платіжній інструкції відповідність: 1) номера рахунку отримувача та коду отримувача [коду юридичної особи (відокремленого підрозділу юридичної особи) згідно з Єдиним

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		державним реєстром підприємств та організацій України або облікового номера, який присвоюється контролюючими органами, або реєстраційного номера облікової картки платника податків – фізичної особи, або серії (за наявності) та номера паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті]; або 2) унікального ідентифікатора отримувача. Надавач платіжних послуг отримувача зараховує кошти за платіжною операцією на рахунок отримувача лише, якщо зазначена в пункті 1 або 2 цієї частини інформація, яку він перевіряє відповідно до вимог цієї частини, відповідає тій інформації про отримувача, що зберігається в такого надавача платіжних послуг. Аналогічні норми містяться в пункті 22 розділу I Інструкції № 163. Отже, надавач платіжних послуг отримувача, у якому відкритий поточний рахунок із спеціальним режимом використання страховому посереднику, зараховує кошти на цей рахунок відповідно до вимог Закону про платіжні послуги та Інструкції № 163. Згідно з пунктом 41 розділу I Інструкції № 163 платник заповнює реквізит “Призначення платежу” платіжної інструкції так, щоб надавати отримувачу коштів повну інформацію про платіж та документи, на підставі яких здійснюється платіжна операція. Повноту інформації визначає платник з урахуванням вимог законодавства України. Надавач платіжних послуг платника перевіряє заповнення цього реквізиту на відповідність вимогам, визначеним у пункті 41 розділу II Інструкції № 163, лише за зовнішніми ознаками.
29	2. Чи можуть бути визнані комісії банку "іншими платежами, пов'язаними з виконанням договору страхування" (ст. 69 Закону про страхування) і відповідно списані зі спеціального рахунку страхового посередника?	Відповідно до положень частини четвертої статті 69 Закону страховий посередник використовує кошти, що знаходяться на окремому поточному рахунку із спеціальним режимом використання, виключно для здійснення зарахування та перерахунку страхових та/або перестрахових премій, зарахування та перерахування страхових та/або перестрахових премій головному офісу представництва брокера-нерезидента, страхових та/або перестрахових виплат клієнту та/або вигодонабувачу, інших платежів, що

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		пов'язані з виконанням договору страхування (перестрахування), винагороди за реалізацію страховому посереднику як частини страхової / перестрахової премії. Використання зазначених коштів для будь-яких інших цілей забороняється. До таких інших платежів, пов'язаних із виконанням договору страхування (перестрахування), належать такі, що безпосередньо пов'язані з виконанням умов договору страхування або перестрахування (викупна сума та/або частина страхової премії, що повертаються страховиком клієнту в разі дострокового припинення договору страхування), а також до них можна віднести оплату за використання підключених до розрахунків між страховим посередником та клієнтами банківських продуктів, що використовуються для зарахування коштів (зокрема у вигляді страхової премії) на окремий поточний рахунок із спеціальним режимом використання страхового посередника. У разі використання страхувальником для розрахунків із страховиком через страхового посередника банківських продуктів, зокрема “Еквайринг” та/або “Оплата частинами”, страхові премії можуть бути зараховані на окремий поточний рахунок із спеціальним режимом використання страхового посередника за умови відповідності встановленим вимогам частини четвертої статті 69 Закону. Якщо зазначеними банківськими продуктами передбачено відрахування винагороди / комісії під час зарахування коштів страхових премій на окремий поточний рахунок із спеціальним режимом використання страхового посередника, то такі платежі можуть сплачуватися за рахунок коштів, що надійшли на окремий поточний рахунок із спеціальним режимом використання страхового посередника. Повноваження щодо сплати банку такої винагороди / комісії страховим посередником мають бути зазначені в договорі між страховим посередником і страховиком. Водночас звертаємо увагу, що комісії банку за розрахунково-касове обслуговування поточного рахунку із спеціальним режимом використання страхового посередника, що безпосередньо не пов'язані з виконанням умов договору страхування або перестрахування, не належать до інших платежів у розумінні частини четвертої статті 69 Закону, отже,

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		не можуть бути перераховані з окремого поточного рахунку зі спеціальним режимом використання страхового посередника.
30	3. Чи може бути зарахована на спеціальний рахунок страхового посередника готівка? Оскільки п. 51 Положення про авторизацію містить посилання на Інструкцію про безготівкові розрахунки, але не містить посилання на Інструкцію про касову роботу банками.	Особливості здійснення розрахунків за договорами страхування та перестрахування за участю страхових посередників визначено в статті 69 Закону. Законом не встановлено форму здійснення розрахунків² (готівкова чи безготівкова форма) за договором страхування. Розмір страхової премії, порядок та строки її сплати, а також порядок визначення розміру страхової виплати та строки її здійснення визначаються договором страхування або законодавством (частина шоста статті 95 та частина 6 статті 102 Закону). Згідно з абзацом першим пункту 16 Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148 (зі змінами), суб'єкти господарювання здають готівкову виручку (готівку) для виконання платіжних операцій до банків, юридичних осіб, що здійснюють операції з оброблення та зберігання готівки, національних операторів, небанківських надавачів платіжних послуг, комерційних агентів із приймання готівки. Готівкова виручка (готівка) здається суб'єктами господарювання для зарахування на відповідний рахунок, відкритий ними у будь-якого з надавачів платіжних послуг, що мають право відкривати рахунки користувачам відповідно до Закону про платіжні послуги. Отже, з урахуванням вищенаведеного та оскільки клієнт має право сплачувати страхову премію за договором страхування в готівковій або безготівковій формі, то такий страховий посередник має право приймати від клієнта страхові премії в готівковій формі відповідно до вимог законодавства у сфері ведення касових операцій з подальшим зарахуванням цих коштів на поточний рахунок із спеціальним режимом використання страхового посередника.
31	4. Чи може банк приймати страхові платежі на власний рахунок (наприклад, 2902...) з подальшим перерахуванням	Відповідно до статті 48 Закону про банки банкам забороняється діяльність у сфері матеріального виробництва, торгівлі (за винятком

² Відповідно до частини першої статті 4 Закону України “Про платіжні послуги” для проведення платіжних операцій використовуються кошти в готівковій або безготівковій формі.

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
	на рахунок страхової компанії, якщо такі договори страхування укладені банком в якості страхового агента, а страховальник доручив банку здійснювати страхові платежі на щомісячній основі? Якщо ні, то що робити з укладеними договорами страхування на таких умовах до набуття чинності нового законодавства?	реалізації пам'ятних, ювілейних і інвестиційних монет) та страхування, крім виконання функцій страхового посередника. Таким чином, банки можуть бути страховими посередниками за умови їх відповідності вимогам, установленим Законом та Положенням, та включення до РСП. Водночас вищенаведені вимоги статті 69 Закону не враховують специфіку відкриття рахунків банків для забезпечення такої діяльності в порядку, визначеному для інших страхових посередників. Наразі види рахунків, які банки мають право відкривати своїм клієнтам, та їх характеристики визначені частиною першою статті 63 Закону про платіжні послуги. Поточний рахунок – рахунок, що відкривається банком клієнту для зберігання коштів і виконання платіжних операцій відповідно до умов договору та вимог законодавства України. Кореспондентський рахунок – рахунок, що відкривається банком іншому банку для виконання міжбанківських платіжних операцій. Відкриття одним банком іншому банку поточного рахунку (у тому числі поточного рахунку зі спеціальним режимом використання) законодавством України не передбачено. Відповідно, банк як страховий посередник не може відкрити поточний рахунок зі спеціальним режимом використання страхового посередника та не може здійснювати операції за таким поточним рахунком, визначені частиною четвертою статті 69 Закону. Водночас страховальник може перерахувати страхову премію за договором страхування напряму на поточний рахунок страховика, у тому числі відкритий у банку, за посередництвом якого укладено такий договір. Отриману винагороду за реалізацію банк відображає за відповідними рахунками комісійних доходів Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 11.09.2017 № 89 (зі змінами).
32	5. Які дії повинен здійснити страховий посередник у разі надходження страхової премії за укладеним договором страхування не на спецрахунок, а на його рахунок для цілей	Страховий посередник, який отримує страхові та/або перестрахові премії та страхові та/або перестрахові виплати від клієнтів та/або

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
	провадження господарської діяльності (хоча в договорі страхування зазначений саме спецрахунок для сплати страхової премії)? Як варіанти: а) повернення страхової премії страхувальнику з вимогою сплатити за зазначеними у договорі страхування реквізитами? б) перерахування отриманої страхової премії на свій рахунок із спеціальним режимом використання? в) перерахування отриманої на рахунок для цілей провадження господарської діяльності страхової премії страховику? Які рекомендовані дії страховика у разі виявлення фактів надходження страхової премії від страхового посередника не з його спецрахунку, а з рахунку для цілей провадження господарської діяльності? Які дії повинен здійснити страховий посередник, страховик у разі надходження страхової премії за укладеним договором страхування не від страхувальника або особи, яка зобов'язана сплатити страховий платіж?	страховиків, та/або перестраховиків, зобов'язаний мати такі окремі поточні рахунки в банку: 1) поточний рахунок для цілей провадження господарської діяльності; 2) поточний рахунок із спеціальним режимом використання для цілей зарахування та перерахування страхових та/або перестрахових премій та страхових та/або перестрахових виплат за договорами страхування та/або перестраховування, винагороди за реалізацію страховому посереднику (частина третя статті 69 Закону). Отже, страховий посередник для цілей зарахування та перерахування страхових та/або перестрахових премій та страхових та/або перестрахових виплат за договорами страхування та/або перестраховування має право використовувати тільки поточний рахунок із спеціальним режимом використання страхового посередника. Водночас слід урахувати, що у страхового посередника відповідно до частини шостої статті 69 Закону є обов'язок перерахувати отримані кошти у строк, визначений договором із страховиком та/або перестраховиком чи клієнтом, але не пізніше трьох робочих днів з дня отримання таких коштів – на користь резидентів, та не пізніше 30 робочих днів з дня отримання таких коштів – на користь нерезидентів. Тому страховий посередник для забезпечення вчасних розрахунків за договорами страхування та/або перестраховування має перерахувати помилково зараховані на поточний рахунок для цілей провадження його господарської діяльності кошти від клієнтів або страховиків / перестраховиків страховику або іншій особі за договором. Страховики відповідно до Закону та Положення не зобов'язані контролювати розрахунки за поточним рахунком із спеціальним режимом використання свого страхового посередника, але оскільки такі факти потенційно можуть бути визнані як порушення вимог законодавства України страховиком та/або страховим посередником, рекомендуємо врегулювати порядок фіксації таких фактів у внутрішній політиці (процедурами, положеннями) страховика щодо порядку взаємодії та співпраці зі страховими агентами, додатковими страховими агентами, субагентами.

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		Страховий посередник зобов'язаний виконувати вимоги Закону, зокрема вимоги статті 69 щодо дотримання режиму використання коштів на поточному рахунку із спеціальним режимом використання. Отже, звертаємо увагу, що однією з підстав для виключення запису про страхового посередника з РСП є виявлення фактів приймання страхових (перестрахових) премій та страхових (перестрахових) виплат страховими посередниками без дотримання вимог щодо відкриття та ведення поточного рахунку із спеціальним режимом використання, установлених Законом (пункт 7 частини четвертої статті 82 Закону).
33	6. З якого числа вже всі мають працювати по рахунку зі спец режимом?	Страховий посередник зобов'язаний мати поточний рахунок із спеціальним режимом використання страхового посередника лише <u>в разі отримання</u> страхових та/або перестрахових премій та страхових та/або перестрахових виплат від клієнтів та/або страховиків, та/або перестраховиків, <u>а не з певної календарної дати</u>. Вимоги щодо здійснення розрахунків за договорами страхування (перестрахування) за поточним рахунком із спеціальним режимом використання з 01.01.2025 (з дня введення в дію розділу XII Закону) застосовуються до страхових посередників, які мають намір здійснювати діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів. Для страхових посередників, які станом на 01.01.2025 фактично здійснюють діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, такі вимоги застосовуються з 01.04.2025 (дати приведення діяльності таких посередників у відповідність вимогам Закону).
34	7. Чи може страховий посередник, що приймає оплати по страховим продуктам як виручку облікувати на свій 2600/ ,а потім перевести на 2600 спец та далі на Страховика?	Відповідно до статті 69 Закону зарахування страхових та/або перестрахових премій, сплачених клієнтом (як фізичною, так і юридичною особою), здійснюється виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання страхового посередника. Надалі страховий посередник з урахуванням вимог частини шостої статті 69 Закону зобов'язаний перерахувати з поточного рахунку зі спеціальним режимом використання отримані страхові та/або перестрахові премії:

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		страховику-резиденту та/або перестраховику-резиденту у строк, визначений договором із страховиком та/або перестраховиком, але не пізніше трьох робочих днів з дня отримання таких коштів; страховику-нерезиденту та/або перестраховику-нерезиденту у строк, визначений договором із страховиком (перестраховиком), але не пізніше 30 робочих днів з дня отримання таких коштів.
35	8. Що маєтсья на увазі, - "Винагорода у складі страхової премії"? Чи може все ж таки посередник отримати винагороду окремим платежем від Страховика або Агента на спецрахунок? Питання в тому, що Посередник реалізуючи продукти страхування може отримувати не повний(100%) платіж за Полісом. Витрати за Еквайринг або знижка за рахунок винагорода, а Страховику повинен перерахувати 100% платіж за Полісом. Чи може на рахунок зі спец призначенням зайти сума менша ніж зазначена за договором страхування на суму еквайрингу?	Відповідь на запитання надано в пункті 29 таблиці, зокрема щодо використання страхувальником банківських продуктів "Еквайринг" та/або "Оплата частинами". Якщо договором між страховиком та страховим посередником встановлено повноваження посередника на надання клієнту знижки на відповідний страховий продукт, у тому числі за рахунок належної йому винагорода за реалізацію, надання такої знижки не впливає на зарахування на поточний рахунок із спеціальним режимом використання страхового посередника сплаченої клієнтом страхової премії, розрахованої з урахуванням наданої знижки, і врегульовується в такому договорі, зокрема в порядку надання страховику відомостей про договори страхування, укладені за участю страхового посередника та/або порядку перерахування страховику отриманих страхових премій та/або порядку розрахунку розміру винагорода за реалізацію. Якщо винагорода за реалізацію сплачується страховому посереднику окремо, не в складі страхової / перестрахової премії, що перераховується клієнтом на окремий поточний рахунок із спеціальним режимом використання страхового посередника, така винагорода перераховується на поточний рахунок страхового посередника для цілей провадження господарської діяльності.
36	9. Чи може надходити до страховика страховий платіж від страхового посередника, який був зменшений банком (як фінансовою установою, не як страховим посередником) на суму РКО, яке було утримано банком під час зарахування на поточний рахунок із спеціальним режимом використання страхового посередника? Чи може страховик вважати такий	Комісії банку за розрахунково-касове обслуговування поточного рахунку із спеціальним режимом використання страхового посередника, що безпосередньо не пов'язані з виконанням умов договору страхування або перестрахування, не належать до інших платежів у розумінні частини четвертої статті 69 Закону, отже, не можуть бути перераховані з окремого поточного рахунку із спеціальним режимом використання страхового посередника.

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
	платіж повністю сплаченим (у разі належного документарного підтвердження стягнення банком РКО)? Оскільки наразі наявна практика утримання банком РКО з поточного рахунку із спеціальним режимом використання страхового посередника, в разі, якщо з точки зору НБУ це не є можливим (законним), просимо довести таку інформацію до відома банків та окремо надати банкам роз'яснення щодо використання поточного рахунку із спеціальним режимом. Також, в разі, якщо спосіб зменшення банком страхового платежу на розмір РКО не є припустимим, а також враховуючи той факт що Посередник приймає страхові платежі за дорученням та на користь Страховика (тобто де факто РКО банку є де факто витратами страховика, а не посередника) просимо повідомити, чи є належними наступні варіанти (та врахувати ці варіанти в роз'ясненні для банків): 1. Сплата страховиком банку плати за РКО щодо поточного рахунку із спеціальним режимом використання страхового посередника на підставі відповідного договору між страховиком і банком. 2. Сплата страховим посередником банку плати за РКО з іншого свого господарського рахунку, а не із поточного рахунку із спеціальним режимом використання. В такому випадку чи матиме право страховик сплатити страховому посереднику вартість його витрат на РКО в якості забезпечення повіреного засобами, необхідними для виконання доручення згідно ч. 2 ст. 1007 Цивільного кодексу України на підставі відповідного договору між страховиком і страховим посередником. Які є інші належні (законні) способи сплати РКО за користування поточним рахунком із спеціальним режимом використання?	Відповідь на питання щодо використання страхувальником для розрахунків із страховиком через страхового посередника банківських продуктів, зокрема “Еквайринг” та/або “Оплата частинами” надано в пункті 29 таблиці.
37	10. Чи вірно ми розуміємо, що заборона у страхового агента отримувати готівкові кошти в якості страхового платежу на	Відповідь надано в пункті 30 таблиці.

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
	рахунок із спеціальним режимом використання від страхувальників відсутня (при наявності відповідних повноважень у агента). Чи може страховий посередник приймати страхову премію від клієнта готівкою з дотриманням вимог законодавства України та з використанням рахунку із спеціальним режимом використання (наприклад, за умови застосування РРО та/або РК та веденням КОРО, та за умови зарахування таких платежів на рахунок із спеціальним режимом використання та подальшого перерахування таких платежів страховику з рахунку із спеціальним режимом використання)?	
38	11. Страхові платежі від клієнтів мають йти на страхову тільки з того спецрахунку, на який були отримані? Наведемо приклад на ситуації: відкрито наприклад 2 спец рахунки (банк А та банк Б). Чи можна страхову премію, що надійшла на спец рахунок в банку А, перерахувати на страхову компанію з банку Б? За умови, що у нас є запас коштів на рахунок банку.	Страховий посередник для цілей зарахування та перерахування страхових та/або перестрахових премій та страхових та/або перестрахових виплат за договорами страхування та/або перестраховування має право використовувати лише <u>поточний рахунок із спеціальним режимом використання страхового посередника.</u> Законом та Положенням не встановлено обмежень щодо відкриття кількох рахунків із спеціальним режимом використання страхового посередника, як і не встановлено можливості здійснення інших операцій за таким рахунком, крім визначених статтею 69 Закону. Звертаємо увагу, що наявність у мультиагента кількох поточних рахунків зі спеціальним режимом використання страхового посередника не вимагається.
39	12. Приватбанк, в якому відкриваються рахунки агентів, в інформаційному повідомленні, зазначив: <i>«Рахунок працюватиме в режимі зарахування коштів до моменту отримання банком інформації про реєстрацію юридичної особи або фізичної особи – підприємця в Реєстрі страхових посередників. Після цього рахунок буде активовано для здійснення видаткових операцій. Контроль за використанням коштів зі спеціальних рахунків здійснюватиметься на підставі пунктів 4 та 6 статті 69 Закону України «Про страхування».</i>	Беручи до уваги той факт, що станом на сьогодні КІС Національного банку, через публічний електронний кабінет якої страховик подає електронну заявку для здійснення реєстраційних дій у РСП, функціонує в обмеженому (тестовому) режимі, та зважаючи на те, що функціональні можливості РСП постійно (щонайменше щотижня) удосконалюються й оновлюються, на сьогодні таке доопрацювання програмного забезпечення КІС Національного банку щодо автоматичного інформування про реєстрацію страхового посередника не планується. Нормативно-правовими актами Національного банку не врегульовано питання обмеження використання коштів на поточному рахунку із

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
	За умови, що агент вже буде зареєстрований в РСП, чи буде банк самостійно отримувати інформацію із системи про «реєстрацію юридичної особи або фізичної особи» та скільки часу в нього це займе? Так як здійснення видаткових операцій може бути заблоковано на невизначений термін. Чи є інші механізми для банку отримати інформацію про реєстрацію агентів в РСП, які будуть безумовно взяті їм до уваги та вести до розблокування рахунків?	спеціальним режимом використання страхового посередника в разі виключення такого страхового посередника з РСП. На думку Національного банку, зазначене питання може бути врегульоване банком у правовідносинах із клієнтами шляхом зазначення у відповідному договорі заборони здійснювати зарахування та перерахування страхових та/або перестрахових премій та страхових та/або перестрахових виплат за договорами страхування та/або перестраховування, винагороди за реалізацію страховому посереднику за поточним рахунком зі спеціальним режимом використання та умови закриття такого поточного рахунку зі спеціальним режимом використання після виключення страхового посередника з РСП. Додатково інформуємо, що Національний банк планує внести зміни до Положення та доповнити особливості функціонування поточного рахунку із спеціальним режимом використання страхового посередника з метою врегулювання порушеного питання.
40	ІНШЕ 1. Чи буде вважатись належним виконанням Страховиком вимог п.54 Положення про авторизацію страхових посередників у разі отримання Страховиком підписаного банком –страховим посередником запевнення про підписання керівниками та працівниками з реалізації цієї банківської установи зобов'язання про збереження таємниці фінансової /страхової послуги, при цьому Страховик не матиме оригіналу письмового зобов'язання кожного окремого керівника та працівника з реалізації цієї банківської установи?	Таємниця страхування – це сукупність інформації про клієнта та його фінансовий стан, яка стала відома страховику (перестраховику) або страховому посереднику у зв'язку з укладанням та/або виконанням договору страхування (перестраховування) та розголошення якої може заподіяти матеріальну чи моральну шкоду такому клієнту. Таємниця страхування належить до таємниці фінансової послуги (пункт 73 частини першої статті 1 Закону). У частині другій статті 113 Закону визначено, що всі керівники та/або працівники страховика при вступі на посаду підписують зобов'язання щодо збереження таємниці страхування. Ця вимога поширюється також на страхових посередників та їх працівників, інших осіб, яким страховик доручив виконання частини діяльності із страхування. Аналогічні вимоги щодо підписання зобов'язання стосовно збереження таємниці страхування керівниками та/або працівниками страхового посередника, які виконують трудові обов'язки з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів (далі – відповідальні працівники), містяться в пункті 5 розділу I Положення про таємницю

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
	2. Чи буде вважатись належним виконанням Страховиком вимог реєстрації страхового посередника в Реєстрі страхових посередників відповідно до вимог Положення про авторизацію страхових посередників та умови здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів наявність у Страховика письмового запевнення від Банку щодо відповідності його працівників /керівників з реалізації страхових продуктів вимогам щодо ділової репутації або необхідним є пакет документів на підтвердження такої відповідності для кожного окремого керівника та працівника з реалізації цієї банківської установи?	страхування, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 19.12.2023 № 166, і в пункті 54 глави 8 розділу II Положення. Отже, відповідальні працівники банку – страхового посередника повинні підписати зобов'язання щодо збереження таємниці страхування. Таке зобов'язання може бути оформлене як окремий документ або включене до тексту іншого документа (включаючи трудовий договір). Слід зазначити, що правила організації роботи із страховими посередниками страховик визначає у своїй внутрішній політиці (процедурах, положеннях) щодо порядку взаємодії та співпраці зі страховими агентами, додатковими страховими агентами (далі – внутрішні документи) (частини восьма, дев'ята статті 77 Закону). У таких внутрішніх документах страховик, зокрема, може передбачити можливість надання страховому посереднику повноваження на забезпечення таким посередником підписання його відповідальними працівниками зобов'язання щодо збереження таємниці страхування з подальшим наданням страховику відповідного запевнення про це в письмовій формі, а також право страховика вимагати у страхового посередника надання підписаних такими працівниками документів (або їх копій), що містять зазначене зобов'язання. Відповідно до пункту 105 глави 12 розділу IV Положення визначено перелік документів (їх копій), які страховий агент, додатковий страховий агент, субагент зобов'язані надавати страховику для підтвердження: 1) інформації, передбаченої частиною першою статті 80 Закону; 2) інформації про відповідність страхового агента – фізичної особи, страхового агента – фізичної особи-підприємця, субагента – фізичної особи-підприємця та керівників з реалізації страхового агента – фізичної особи-підприємця, страхового агента – юридичної особи, додаткового страхового агента та субагента – юридичної особи вимогам пунктів 1–3 частини першої статті 73 Закону. Вимоги до форми підтвердження інформації, зазначеної в підпункті 2 пункту 105 глави 12 розділу IV Положення, у тому числі у формі письмового запевнення щодо відповідності працівників /керівників з

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		реалізації страхових продуктів страхового агента, додаткового страхового агента, субагент, не встановлено.
41	3. Чи зобов'язаний банк або інший посередник розмістити на своєму сайті перелік співробітників з реалізації страхових продуктів?	У пункті 158 глави 17 розділу VI Положення передбачено, що страховик зобов'язаний вести перелік працівників з реалізації, які виконують трудові обов'язки з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів такого страховика, та розміщувати такий перелік на власному вебсайті. У пункті 162 глави 17 розділу VI Положення встановлено, що саме повинен містити перелік працівників з реалізації страховика. Водночас переліки працівників із реалізації страхового агента та субагента можуть надаватися страховиком шляхом розміщення у своєму переліку актуальних посилань на переліки працівників з реалізації таких страхових посередників, що ведуться таким страховим агентом та субагентом на їх власних вебсайтах (за наявності) відповідно до пункту 168 глави 18 розділу VI Положення. Особа, зазначена в пункті 167 глави 18 розділу VI Положення, уносить запис до переліку працівників з реалізації про працівника з реалізації не пізніше 10 робочих днів із дня призначення такої особи на посаду та/або укладення трудового або цивільно-правового договору та надання такою особою документів (їх копій), визначених у пункті 173 глави 18 розділу VI Положення, а також вносить протягом 10 робочих днів із дня виникнення змін до інформації такі зміни до переліку працівників з реалізації (пункт 174 глави 18 розділу VI Положення). Отже, переліки працівників з реалізації страхового агента та субагента ведуться відповідно до вимог Положення такими посередниками і можуть розміщуватися на вебсайті страховика та/або страхового агента та субагента. Також страховий агент та субагент зобов'язані надати інформацію про своїх керівників з реалізації та/або працівників з реалізації в порядку, визначеному у внутрішній політиці (процедурах, положеннях) щодо порядку взаємодії та співпраці із страховими агентами та субагентами страховика, реалізацію страхових продуктів якого здійснюють такі посередники (пункт 175 глави 18 розділу VI Положення).

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
42	4. Чи розповсюджується на страховика, який є страховим агентом іншого страховика вимога щодо рахунку зі спеціальним режимом використання - відкриття такого рахунку та ін.	Страховий посередник, який отримує страхові та/або перестрахові премії та страхові та/або перестрахові виплати від клієнтів та/або страховиків, та/або перестраховиків, зобов'язаний укласти договір страхування відповідальності страхового посередника на умовах, визначених Законом, та мати окремий поточний рахунок із спеціальним режимом використання для цілей зарахування та перерахування страхових та/або перестрахових премій та страхових та/або перестрахових виплат за договорами страхування та/або перестраховування, винагороди за реалізацію страховому посереднику (частина третя статті 69 Закону). Страховик, який має намір здійснювати діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів інших страховиків за класами страхування (ризиками в межах відповідного класу), не включеними до ліцензії такого страховика, має бути включеним до РСП як страховий агент у порядку, визначеному в пунктах 102, 108 глави 12 розділу IV Положення, та за умови виконання вимог, визначених у пункті 105 глави 12 розділу IV Положення (пункт 15 глави 3 розділу II Положення). Будь-який страховий посередник [у тому числі страховик, що виконує функції страхового посередника щодо реалізації страхових продуктів іншого страховика за класами страхування (ризиками в межах відповідного класу), на які такий страховик не має ліцензії, та який зареєстрований у РСП як страховий агент], який відповідно до Закону має право на отримання страхової премії, а також який згідно з визначеними договором зі страховиком повноваженнями фактично отримує страхові премії від клієнтів зобов'язаний мати поточний рахунок із спеціальним режимом використання.
43	5. Згідно пункту 158 Положення про авторизацію страхових посередників та умови здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів Страховик зобов'язаний вести перелік працівників з реалізації, які виконують трудові обов'язки з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів такого страховика, та розміщувати такий перелік на власному вебсайті.	У пункті 158 глави 17 розділу VI Положення передбачено, що страховик зобов'язаний вести перелік працівників з реалізації, які виконують трудові обов'язки з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів такого страховика, та розміщувати такий перелік на власному вебсайті. У пункті 162 глави 17 розділу VI Положення передбачено, яку інформацію повинен містити перелік працівників з реалізації страховика.

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
	Якщо працівники не здійснюють реалізацію перестрахових продуктів, чи можливо прибрати із назви переліку слова «та/або перестрахових»? Чи можна взагалі скоротити назву переліку, наприклад «перелік працівників з реалізації страхових продуктів»?	
44	СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ 1. ЗУ "Про страхування", Стаття 77 пункт 2 "...Страховий агент, додатковий страховий агент має право здійснювати діяльність з реалізації страхових продуктів від імені та в інтересах кількох страховиків на підставі договорів, укладених з кожним із страховиків відповідно до законодавства, з урахуванням особливостей, визначених цим Законом." Яку кількість страхових компаній може представляти страховий агент: чи можуть це бути, умовно, всі страхові компанії, які представлені на ринку, та скільки тоді потрібно мати договорів страхування відповідальності посередника?	Частиною третьою статті 69 Закону визначено, що страховий посередник, який отримує страхові та/або перестрахові премії та страхові та/або перестрахові виплати від клієнтів та/або страховиків, та/або перестраховиків, зокрема зобов'язаний укласти договір страхування відповідальності страхового посередника на умовах, визначених Законом. Однією з вимог до осіб, які здійснюють діяльність із реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, відповідно до пункту 4 частини першої статті 73 Закону є наявність чинного договору страхування відповідальності за класом страхування 13 [страхування іншої відповідальності (крім визначеної в класах 10–12)] відповідно до статті 74 Закону. Частиною четвертою статті 74 Закону визначено, що чинний договір страхування відповідальності страхових посередників зобов'язані мати такі страхові посередники: страховий агент – фізична особа – підприємець, страховий агент – юридична особа, страховий брокер та перестраховий брокер, які отримують страхові та/або перестрахові премії та страхові та/або перестрахові виплати. Якщо немає такого договору страхування, то страховик та/або перестраховик несе відповідальність перед клієнтами за майнову шкоду, заподіяну <u>третім особам</u> унаслідок помилки або необережності страхового посередника під час здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів. Частиною п'ятою статті 74 Закону для страхового агента – фізичної особи, додаткового страхового агента, субагента передбачено не обов'язок, а право укласти договір страхування відповідальності страхового посередника. Законом та Положенням не встановлено вимог щодо укладення договору страхування відповідальності страхового посередника з кожним

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		страховиком, з яким у страхового посередника укладено відповідний договір, оскільки такий договір покриває ризики <u>страхового посередника щодо всієї його діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів.</u>
45	2. Чи може страховий агент укласти договір страхування відповідальності з тим самим страховиком, чиїм агентом він є за даними в Реєстрі?	У Законі та в главі 6 розділу II Положення не встановлено заборони щодо укладення договору страхування відповідальності страхового посередника із страховиком, інтереси якого такий посередник представляє. Водночас слід урахувати те, що частиною другою статті 67 Закону встановлено, що умови винагороди за реалізацію, яка виплачується страховим посередникам, не повинні створювати конфлікт інтересів, максимально враховуючи потреби клієнтів, зокрема, такі особи не повинні пропонувати клієнтам укладення договору страхування та/або перестраховування, виходячи з розміру винагороди за реалізацію у випадках, якщо така особа може запропонувати інший страховий та/або перестраховий продукт, який краще відповідатиме вимогам та потребам клієнта у страхуванні. Відповідно до частини третьої статті 67 Закону конфліктом інтересів при здійсненні діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів є наявні та потенційні суперечності між професійними, посадовими обов'язками та особистими інтересами страхового посередника, страховика, керівника з реалізації, працівника з реалізації, що можуть вплинути на добросовісне виконання ними своїх повноважень (трудових обов'язків), об'єктивність та неупередженість прийняття рішень щодо надання посередницьких послуг клієнту через нерівномірність володіння інформацією про страхові та/або перестрахові продукти та умови їх реалізації. Страховому посереднику забороняється здійснювати діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів у разі неможливості врегулювання конфлікту інтересів, що може призвести до порушення прав клієнта. Отже, виходячи з вищезазначених вимог Закону, під час оцінювання страховим посередником наявності чи відсутності конфлікту інтересів під

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
		час здійснення діяльності з реалізації страхових продуктів необхідно здійснити об'єктивну оцінку, щонайменше: - наявності факторів (особистих, професійних, розміру винагороди за реалізацію тощо), що можуть вплинути на добросовісне виконання діяльності з реалізації страхових продуктів особами, залученими до укладання договорів страхування, та призвести до порушення / дискримінації прав клієнтів такого посередника; - неупередженості прийняття рішень щодо надання посередницьких послуг клієнту через нерівномірність володіння інформацією про страхові та/або перестрахові продукти та умови їх реалізації.
46	3. Відповідно до пункту 3 статті 69 та статті 74 цього Закону, страхові посередники (крім страхових агентів-фізичних осіб) зобов'язані мати чинний договір страхування професійної відповідальності за шкоду, заподіяну третім особам у результаті здійснення посередницької діяльності. Зазначена вимога також передбачена у пункті 6 розділу II Положення про авторизацію страхових посередників та умови здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, затвердженого постановою Правління НБУ №2 від 03.01.2025. Страховий агент укладає договір страхування відповідальності безпосередньо зі страховиком, який одночасно є стороною агентського договору. Проте в силу специфіки правовідносин, такий страховик не може виступати вигодонабувачем за договором страхування відповідальності, укладеним із самим собою. Внаслідок цього: • агент змушений укладати додатковий (другий) договір страхування, спеціально для покриття ризиків взаємодії саме з цим страховиком; • або не має можливості отримувати страхові премії на спеціальний рахунок відповідно до вимог законодавства, оскільки єдиний договір відповідальності не визнається цим	У частині першій статті 74 Закону визначено, що предметом договору страхування відповідальності страхових посередників є страхові інтереси страхувальника, що не суперечать законодавству України і пов'язані з відшкодуванням майнової шкоди, <u>заподіяної третім особам внаслідок помилки або необережності такого страхового посередника у процесі діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів</u>, у тому числі під час виконання положень статті 69 Закону. Законом та Положенням не встановлено вимог щодо укладення договору страхування відповідальності страхового посередника з кожним страховиком, з яким у страхового посередника укладено відповідний договір, оскільки такий договір покриває ризики <u>страхового посередника щодо всієї його діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів</u>. Водночас у разі укладення договору страхування відповідальності страхового посередника зі страховиком, інтереси якого представляє страховий посередник, страховик може врегулювати в такому договорі випадки та порядок відшкодування майнової шкоди, заподіяної страховику внаслідок помилки або необережності його страхового посередника.

№ з/п	Запитання НАСУ	Відповідь Національного банку України
	страховиком як такий, що забезпечує покриття відповідальності перед ним. Чи може агент мати один «універсальний» договір страхування професійної відповідальності, укладений відповідно до вимог ст. 13 Закону України «Про страхування» та Положення про авторизацію страхових посередників та умови здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, затвердженого постановою Правління НБУ №2 від 03.01.2025, який покриває відповідальність перед усіма третіми особами, окрім самого страховика-контрагента? Чи допускається наявність окремого договору страхування, який покриває відповідальність агента виключно перед конкретним страховиком, з яким укладено агентський договір? Чи має страховик право відмовити у співпраці або прийомі страхових платежів через спецрахунок, якщо агент має чинний договір страхування відповідальності, оформлений відповідно до вищевказаних вимог, але який не покриває відповідальність саме перед цим страховиком?	